

Contaminació marina

Unes notes

Josep Hernández Melero

Llicenciat en ciències ambientals i enginyer tècnic agrícola

“Més i més plàstics de fa dècades des de les Rotes al Molinell”, “Recollida de 2000 burilles en un sol matí a la costa de Benissa”, “Dénia tanca al bany la platja de Punta dels Molins, per contaminació”, “Veïns de Monte Pego denuncien que els abocaments d'aigües arriben a multiplicar per 10 els nivells de contaminació permesos”, “Xàbia investiga l'aparició de peixos morts al canal de la Fontana”. (Titulars de notícies, extretes dels diaris Marina Plaza i Levante-Mercantil Valenciano)

Són titulars de premsa local, però que fàcilment podrien extrapolar-se a la premsa nacional, i mundial. A més de ser una alarma, són una mostra inequívoca del desenvolupament de la nostra societat i del nostre model econòmic. Però per què i com es donen aquests titulars? La solució és fàcilment contestada, per la premissa “la solució a la contaminació és la dilució”. A causa de la immensitat i profunditat dels oceans, els gestors del nostre model econòmic, i per tant, empreses, organismes i finalment el nostre propi model de vida, hem cregut que els mars i oceans podrien ser els abocadors d'escombraries i substàncies químiques en quantitats il·limitades, sense que això tingués conseqüències importants.

En termes estadístics, recordem que els oceans tenen una extensió aproximada de 360 000 000 km², és a dir, un 71% de la superfície de la planeta. És el mar, on es troben la major part dels ecosistemes del planeta, i és a més, el responsable, a través del fitoplàncton, algues i plantes marines, de l'intercanvi atmosfèric o de la formació dels núvols que es descarreguen sobre la terra, generant les degudes condicions d'humitat, per al desenvolupament de la vida.

Tot i així, resulta paradoxal que castiguem al nostre principal mitjà de vida, de totes les maneres possibles, amb una bàsica justificació econòmica, principalment.

Aquest article podria ser interminable a l'hora d'enumerar les diferents maneres de contaminar el nostre principal generador de vida, però ens centrarem, molt per damunt, en com afecten les nostres activitats locals, reduïdes a l'entorn de la Marina Alta, que en major o menor mesura, poden arribar a afectar el nostre apreciat mar Mediterrani.

Entre els contaminants que causen major preocupació en el nostre entorn més immediat, caldria destacar els següents:

- La presència de plaguicides. S'ha constatat una alta presència de contaminants orgànics persistents

en les aigua subterrànies d'aquells aquífers que es troben en regions d'agricultura intensiva. Molts d'aquests plaguicides tenen la facultat de acumular-se en els teixits de les espècies animals i vegetals, amb el consegüent problema que ocasiona en la cadena tròfica. En concret, hem de destacar el greu problema dels nitrats, provinents de la fertilització en grans àrees, que resulten gairebé impossible d'eliminar mitjançant tècniques de depuració convencionals. En les aigües, afavoreixen processos d'eutrofització, i aquells que pogueren estar presents en aigües potables, poden provocar problemes de salut i són considerats cancerígens.

- Les aigües residuals, provinents del sanejament de les cases, indústries i comerços, i abocades a la mar, bé directament o depurades. Aquestes aigües contenen excrements, detergents, residus industrials, petroli, olis i altres substàncies que són tòxiques per a les plantes i animals aquàtics, i si no estan degudament depurades, poden provocar problemes

de degradació anaeròbica, provocant processos de putrefacció, els quals consumeixen gran quantitat de l'oxigen dissolt, i les aigües deixen de ser aptes per a la major part dels éssers vius.

- Abocament d'**escombraries** a l'aigua. Es calcula que uns 700 000 kg d'escombraries són abocats a la mar cada hora, dels quals un 50% són plàstics, que es desintegren en petites peces i s'acumulen en les aigües marines, arribant a passar a la cadena tròfica. Els plàstics i altres deixalles com les llaunes o els envasos, acaben descomponent-se i alliberant substàncies tòxiques a la mar durant llargs períodes. A més, molts animals marins moren per ingerir o quedar atrapats en ells.

- Abocaments de **greixos i olis** que al ser menys densos que l'aigua, i immiscibles amb ella, fa que es difonguen per superfície. Redueixen la oxigenació a través de la interfase aire-aigua, disminuint l'oxigen dissolt i absorbint la radiació solar, de manera que afecten l'activitat fotosintètica i en conseqüència la producció interna d'oxigen dissolt.

- Aplicació de **fenols**, molts d'ells utilitzats en la indústria farmacèutica, així com utilitzats també com a desinfectant. Són compostos que s'absorbeixen ràpidament per inhalació de vapor, en contacte amb la pell i per ingestió. Són substàncies nocives per als organismes aquàtics, provocant efectes adversos de diferent magnitud en funció de la concentració a la qual es troben exposats. Segons el Registre Estatal d'Emissions i Fonts Contaminants, són substàncies

classificades com VOC, compostos orgànics volàtils, que poden contribuir potencialment a la formació d'ozó, nociu per a cultius, fauna i home.

- Abocaments de **salmorra** procedents de les dessaladores. De diversos treballs científics es pot desprendre efectes negatius associats amb un increment de la salinitat en les praderies de posidònia, com són afectacions sobre el metabolisme del nitrogen i del carboni, així com una disminució de la fotosíntesi.

L'efecte dels incendis. La destrucció dels boscos, pot produir efectes adversos sobre la qualitat de l'aigua, ja que en eliminar-se la seua funció de filtre natural, augmenta la velocitat de drenatge de les terres superficials, augmentant la probabilitat d'erosió. Si hi ha erosió, pot arribar al lixiviat de nitrats o a l'arrossegament de cendres a la mar.

Com ja s'ha indicat, aquesta problemàtica, expressada a nivell local, fàcilment és extrapolable a un entorn mundial, sent conseqüència principalment, de la nostra societat o model econòmic. La nostra economia, basada en la màxima producció, el consum, l'explotació il·limitada dels recursos i el benefici com a únic criteri de bon creixement econòmic, és totalment insostenible, d'acord amb els recursos del nostre planeta. L'única solució a aquest problema, passa per abordar aquests qüestions de manera global, ja que els sistemes naturals, tenen molt poc a veure amb la delimitació de les fronteres en els mapes.

amjasa
aigües municipals de xàbia, s.a.

Camí Cabanes, 88
Tel. 96 579 01 62 / Fax 96 579 38 81
Apart Postal, 56 · 03730 **Xàbia** (Alacant)
amjasa@amjasa.com

